

Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo

Tena Perišin*

Petra Mlačić**

SAŽETAK

Ovaj rad bavi se studijem novinarstva na visokoškolskim obrazovnim institucijama u SAD-u, Europi i Hrvatskoj te prilagođenošću visokoškolskih obrazovnih institucija promjenama u području digitalnih medija i stanju na medijskome tržištu. Na istraživačku agendu postavljaju se pitanja – u kakvom su odnosu tehnološke inovacije i profesionalne transformacije s kurikulumima na temelju kojih studenti dobivaju putokaz i pripremu za „stvarni“ svijet profesionalnog rada, te što korisno mogu domaće institucije naučiti od iskustva u Americi i dijelu zapadne Europe.

U uvjetima stalnih promjena, novih trendova u stvarnom novinarskom svijetu, promjena koje se zbivaju preko noći potreban je konstantni napor da se ne padne kao kolateralna žrtva napretka nego da se prilagodi promjenama, da ih se sustigne i preživi. Pitanje je koliko su novinari u svemu tome prepušteni sebi samima, a koliko se obrazovne institucije trude sustavno preuzeti ulogu putokaza, što bi im po vokaciji i bio zadatak. Dok medijske kuće na različite načine primjenjuju konvergenciju, fakulteti imaju mogućnost eksperimentirati s inovativnim projektima kojima, za razliku od medijskog biznisa, profit neće biti u prvome planu. Pružaju li fakulteti danas istinske kompetencije dostatne barem za siguran početak? Bi li bilo dobro ujednačiti očekivane ishode učenja barem na hrvatskim visokoobrazovnim institucijama ili se stvari trebaju prepustiti autonomnoj odluci svakoga pojedinog sveučilišta, te kakva je situacija, kada je o tome riječ, izvan Hrvatske?

* Tena Perišin Studij novinarstva, Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, Lepušićeva 6, i novinarka na HTR-u, tena.perisin@gmail.com

** Petra Mlačić Novinarka na Hrvatskoj radioteleviziji, Informativni medijski servis, Prisavlje 3, Zagreb; e-mail: petra.mlacic@gmail.com

Ovaj znanstveni rad pokušaj je sistematiziranja iskustava na uglednim europskim i američkim fakultetima koji obrazuju buduće novinare, te usporedba nastavnih programa novinarstva s onima u Hrvatskoj. Na primjerima pokazujemo na koji je način moguće kombinirati praksu i teoriju, profesionalce i znanstvenike, te se pripremiti za medijsko tržište rada.

Ključne riječi: digitalno novinarstvo, fakultet, obrazovanje, konvergencija, digitalni mediji

Uvod

Unatoč već dugom i uspješnom razvoju novinarskog obrazovanja na visokoškolskim ustanovama, još se vode polemike o tome je li novinarstvo zanat ili profesija koja traži visoko obrazovanje. Pitanja se šire i na dvojbu ako i jest profesija, koja je institucionalna razina završenog studija potrebna da se kaže kako je netko dovoljno obrazovan novinar? Nesporno je da se novinarske vještine stječu radom i praksom, ali to novinarstvo samo po sebi i ne čini toliko specifičnim. Uostalom, bi li se tko svojevrijem dao u ruke mladom liječniku, najboljem studentu medicine, netom nakon završetka fakulteta?

Studij novinarstva trebao bi obrazovati buduće novinare i medijske djelatnike za široku lepezu poslova, a svi bi se trebali temeljiti na strogim i profesionalnim vrijednostima, ali i poznavanju zakonitosti medija. Analize, istraživanja te razvijanje kritičkoga mišljenja pomažu da se shvati kako funkcioniraju mediji i na koji način na njih utječu javnost, politika, tržište, nove tehnologije, itd. (Perišin, 2004: 94)

Ovaj rad nastoji usporediti sveučilišne programe nastave novinarstva (koji se u nekim slučajevima različito nazivaju) u Sjedinjenim Američkim Državama, zapadnoeuropskim sveučilištima s dugom tradicijom studija novinarstva i sveučilišne programe novinarstva, medija i komunikacija u Hrvatskoj te naznačiti koliko je obrazovanje novinara prilagođeno tržištu rada u konvergencijskim redakcijama i promjenama u novinarskoj struci koje donose digitalni mediji. Uz brz razvoj digitalne tehnologije koja uvjetuje promjene u novinarskom poslu, prisutan je problem prespore prilagodbe visokoobrazovnih ustanova. Tu je i vječno pitanje – je li potreban studij novinarstva i ako jest, na kojim znanstvenim razinama, te pitanje treba li mijenjati nastavne planove u skladu s promjenama u medijima.

Navedena pitanja polazište su i za nekoliko ključnih teza u ovome radu.

- Programi fakulteta i kurikulumi trebaju se što brže mijenjati i usklađivati s trendom tehnoloških i drugih promjena kako bi novinari kad završe studij, bili spremni uhvatiti se u koštac s izazovima digitalnih medija.

- „Nedodirljivost“ fakulteta i neosjetljivost na realna zbivanja produbljuju jaz između teorije i prakse, što se negativno odražava na studente i diplomirane novinare
- Sveučilišni programi na kojima postoji studij novinarstva u Hrvatskoj zaostaju i nisu ujednačeni s visokoobrazovnim institucijama u Europi i Sjedinjenim Američkim Državama
- Fakulteti na kojima se predaje novinarstvo trebali bi pristupiti obrazovanju novinara kroz projekte i laboratorije inovacija koji im istodobno pomažu da kao novinari razviju kritički odnos prema promjenama u medijskom biznisu

Ishod obrazovanja u nekoj struci podrazumijeva stjecanje zadovoljavajućih kompetencija i znanja koji omogućuju da se nakon diplome krene u svijet rada te da se u njemu uspješno nosi s izazovima. Može se očekivati da potvrda o usvojenosti gradiva nekog kolegija dokazuje i spremnost za primjenu tog znanja u praksi te da je uspješnost u tome makar približna postignutom rezultatu tijekom obrazovanja.

Kada govorimo o novinarstvu, promjene se zbivaju brzinom svjetlosti. Eric Newton iz Knight Fondacije smatra da je digitalno doba «prva revolucionarna epoha» od pojave masovnih komunikacija, tako da „radikalna promjena u novinarstvu za sobom nosi i nužnu radikalnu promjenu u komunikacijskim studijima“ (Newton, 2012). Pitanje je prate li te promjene obrazovne ustanove koje bi trebale osposobljavati kadrove koji će biti u stanju tim promjenama odolijevati i s njima živjeti. Ne radi se samo o tehnologiji i informatizaciji, ni o novim medijima kojima se koristi suvremeno novinarstvo, poput interneta, nego o temeljnoj razlici između posla novinara nekad i danas.

Pokušaj standardiziranja terminologije

Prema Pravilniku o znanstvenim i umjetničkim poljima i granama Nacionalnog vijeća za znanost i umjetnost Hrvatske, novinari se obrazuju u području društvenih znanosti, polju informacijskih i komunikacijskih znanosti, koje se dijeli na grane komunikologije, masovnih medija i novinarstva (2009).

Postoje prijepori i nekonzistentnost oko nazivlja područja znanosti u koje se svrstava i novinarstvo. Komunikologija se često upotrebljava na fakultetu kao sinonim za komunikacijske znanosti. To potvrđuje činjenica da u engleskom jeziku „communication science“ nije isto što i „communication science“. U Hrvatskoj tako postoji Studij komunikologije u sklopu Hrvatskih studija; dok je na Studiju novinarstva Fakulteta političkih znanosti komunikologija samo jedan od predmeta na preddiplomskoj razini.

Da se komunikologiju u trenutku osnivanja Studija komunikologije smatralo sinonimom za komunikacijske znanosti, potvrđuje i tekst na internetskom portalu Hrvatskih studija koji argumentira uvođenje baš takvog studija s baš takvim imenom (2005).¹ U tekstu se navodi potreba usklađivanja s Bolonjskom deklaracijom te usklađivanja s odgovarajućim sveučilišnim studijima u Europskoj uniji i drugim zemljama razvijenog svijeta (2005), koji u sve većem broju nose naziv komunikacijskih znanosti (Communications, Kommunikationswissenschaft, Scienza della Comunicazione), te se u tekstu izrijekom kaže „za što se kod nas udomaćio pojam komunikologija“ (2005). Kako je jezik promjenjiv, tako i noviji studijski programi na kojima se predaje novinarstvo i masovni mediji vrlo rado preuzimaju još jedan naziv iz svjetske prakse – medijski studiji. Upravo je ta ideja usađena i u naziv najmlađeg Medijskog sveučilišta u Koprivnici².

Činjenica je da je nekonzistentnost u terminologiji prisutna i na drugim sveučilištima u svijetu (sveučilišni programi nude *journalism studies*, *media studies* i *communication studies*, ali i kombinacije tog troje). Međutim, ako se analiziraju programi, oni se često podudaraju neovisno o nazivu.

Sve je više autora koji se slažu da je ove studijske grane nemoguće razdvojiti i podrazumijevaju spajanje programa novinarstva i masovnih medija na fakultetima³ s mogućnošću uskakanja iz jednog u drugi kako bismo odoljeli izazovima 21. stoljeća koje još nismo predvidjeli (Royal, Schmitz Weis, 2013).

Studij novinarstva na sveučilišnoj razini

Sudeći prema broju sveučilišnih studija i visokih škola za obrazovanje novinara u Hrvatskoj, može se nedvojbeno zaključiti da vlada veliko zanimanje za upis novih generacija studenata. Broj fakulteta i studenata koji ih upisuju, pokazalo se, nije nužno proporcionalan kvaliteti kadrova koji se na njima obrazuju. Gordana Vilović u svojem radu o obrazovanju ističe da velik broj sveučilišnih studija i visokih škola obrazovnih ustanova namijenjenih školovanju budućih novinara ni na koji način nije utjecao na poboljšanje stručne obrazovne strukture u redakcijama ili u članstvu vodeće strukovne organizacije“ (Vilović, 2011: 116-134).

Za razliku od hrvatskih redakcija, većina redakcija u SAD-u ili Velikoj Britaniji kao važan aspekt pri zapošljavanju uzima razinu novinarske naobrazbe stečene na tzv. novinarskim sveučilišnim programima i traže minimalnu preddiplomsku razinu.⁴ Istraživanje Sveučilišta Georgetown o iznosima plaća u odnosu prema visini završenog studija pokazuje da oni koji su završili diplomski studij iz novinarstva ili komunikacija na godinu imaju dvostruko veća primanja od onih koji su završili preddiplomsku razinu (Rogers, 2013). Za razliku od hrvatskih redakcija, medijsko

tržište i poslodavci kod zapošljavanja kao važan aspekt uzimaju potrebnu razinu novinarske naobrazbe stečene na tzv. novinarskim sveučilišnim programima.

Iz silabusa novinarskih fakulteta u SAD-u jasno se iščitava da su nastavni programi okrenuti isprepletanju teorije i prakse, a pozicija nastavnika – vrhunskih novinarskih stručnjaka – jest neupitna. Iako i u Sjedinjenim Američkim Državama novinar koji se želi dalje baviti znanošću može napredovati samo objavljivanjem znanstvenih radova, a ne novinarskih koji ga afirmiraju u struci, Eric Newton iz fondacije Knight zastupa tezu da bi trebao postojati poseban jPhD (journalism PhD) za vrhunskog profesionalca novinarske struke, novinara koji istražuje određeno područje više od 10 godina i svojim radom te novinarskim istraživanjem pridonosi zajednici, te da bi taj “počasni doktorat” trebao biti u najmanju ruku jednak doktoratu koji dodjeljuje Sveučilište za znanstveni rad (Newton, 2012).

Kako bismo na empirijskom primjeru dokazali tezu o potrebi novinarstva na visokooobrazovnim institucijama i širenju područja studija na srodne grane unutar polja informacijskih i komunikacijskih znanosti, te potrebi za mijenjanjem kurikulumu na fakultetima u skladu sa svjetskom praksom, usporedili smo programe fakulteta koji obrazuju novinare. Analizirali smo nastavne planove novinarskih fakulteta u Hrvatskoj, Europi i Sjedinjenim Američkim Državama. Uzevši u obzir vremenski okvir i mogućnosti za istraživanje, kvalitativna je analiza obuhvatila ukupno 26 fakulteta koji u svojem programu imaju studij novinarstva, od toga 11 fakulteta u Sjedinjenim Državama⁵, a 10 u Zapadnoj Europi. Nastojali smo ustvrditi može li se na novinarskim fakultetima različitih naziva, studirati „novinarstvo“ kao posebni nastavni program i na kojim razinama – preddiplomskoj, diplomskoj te na poslijediplomskoj, tj. doktorskoj. U drugome dijelu uglavnom smo istraživali koliko je digitalno novinarstvo i konvergencijsko novinarstvo prisutno u nastavnim programima te smo analizirali primjere dobre prakse.

Hrvatska sveučilišta

U Hrvatskoj se novinarstvo studira na 5 fakulteta, pod različitim nazivima. Novinarstvom se naziva jedino studij na Fakultetu političkih znanosti, gdje postoji kao studij ravnopravan politologiji. Na njemu novinar na preddiplomskoj razini bira završni smjer radio, tisak, televiziju, odnose s javnošću ili nove medije; a na diplomskoj razini to su mediji i novinarstvo, odnosi s javnošću ili politička komunikacija.

Na Hrvatskim studijima u Zagrebu studij se zove komunikologija na objema razinama, preddiplomskoj i diplomskoj. Ističe se da se na preddiplomskoj razini stječu znanja iz novinarstva, odnosa s javnošću i komunikologije, a na diplomskoj postoji

i komunikologija – znanstveni smjer. Sveučilište u Zadru nudi jednu specifičnu situaciju. Na njemu postoji Odjel za turizam i komunikacijske znanosti. Na tom se fakultetu nudi samo diplomski studij pod imenom novinarstvo i odnosi s javnošću, a pretpostavlja završeni preddiplomski studij iz turizma. Na dubrovačkom Studiju medija i kulture društva na preddiplomskoj razini je Studij komunikologije, a na diplomskoj postoji smjer Mediji i odnosi s javnošću. Najnoviji fakultet sličnih znanstvenih grana u Hrvatskoj jest onaj na Sveučilištu Sjever Varaždin, koje je nastalo spajanjem Medijskog sveučilišta u Koprivnici i Veleučilišta u Varaždinu. Smjerovi su Novinarstvo te Komunikologija na preddiplomskoj razini i Odnosi s javnošću na diplomskoj.

Kada je riječ o doktorskoj razini, u sklopu Sveučilišta u Zagrebu, ni Hrvatski studiji ni FPZG ne nude doktorski studij ni iz komunikacijskih znanosti, ni iz novinarstva ili medija. U sklopu Sveučilišta u Zagrebu doktorat iz toga područja stječe se samo na Filozofskom fakultetu, na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti, koji na preddiplomskoj i diplomskoj razini uopće nema novinarstvo ili medije, već informatologiju i bibliotekarstvo. Doktorski studij informacijsko-komunikacijskih znanosti na Filozofskom fakultetu inicijalno je nastao kao plod suradnje medijskih odjela Sveučilišta u Zadru, Sveučilišta u Dubrovniku i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Sveučilište u Dubrovniku nudi doktorski studij iz komunikologije u suradnji s Doktorskom školom Društveno-humanističkih znanosti Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku.

Doktorski studij „Izdavaštvo i mediji“ na Sveučilištu u Rijeci zajednički je projekt Sveučilišta Sjever iz Koprivnice i Filozofskog fakulteta u Rijeci.

Sve su to ipak doktorski studiji za koje se može reći da tek imaju dodirne točke s medijskim ili komunikacijskim fakultetima u svijetu koji nerijetko nude i doktorat iz novinarstva. Niti jedan od programa nije ekvivalent nekom od doktorskih studija na fakultetima koje smo obuhvatili istraživanjima, a u svojem programu imaju doktorski studij iz novinarstva. Jedan od razloga je i nedovoljan broj nastavnika sa znanstvenim znanjima koji bi takav studij mogli pokrenuti.

Nedovoljan broj nastavnika sa specijalizacijom iz novinarstva i medija, kako onih sa znanstvenim zvanjima, tako i onih koji dolaze iz prakse, jedan je od problema s kojim se suočavaju gotovo sve visokoobrazovne institucije na kojima se obrazuju novinari. Autorice Zgrabljic Rotar i Vrljević Šarić zauzimaju se za promjenu nastavnih programa u obrazovanju novinara, ističu da je vrijeme „romantičnog novinarstva“ prošlost (2009:378). Tržište traži tehnološki pismenog novinara s dodatnim znanjima o marketingu i medijskom managementu, a pogotovo s obzirom na krizu

etike i profesionalnosti, autorice se zauzimaju za mijenjanje nastavnih programa studija novinarstva kako bi im se već na fakultetima pružila znanja i vještine koje će ih pripremiti za novo medijsko okruženje (2009: 378). Nažalost, u Hrvatskoj se događa upravo suprotan trend. Dijelom zbog pomanjkanja financija, dijelom zbog nerazumijevanja samih institucija, na hrvatskim fakultetima ponuda kolegija manja je nego što je bila prije nekoliko godina, sužena je mogućnost upisivanja kolegija na drugim fakultetima, a čak ni suradnja dvaju „srodnih“ fakulteta (Hrvatskih studija i Studija novinarstva na Fakultetu političkih znanosti), oba na Sveučilištu u Zagrebu, uopće ne postoji.

Novinarstvo na sveučilištima u Europi i SAD-u

Na većini analiziranih sveučilišta u Europi novinarstvo je jedan od studija na fakultetima kojima već u nazivu stoji naziv komunikacijske ili medijske znanosti ili studiji, pri čemu je uočljivo da od fakulteta do fakulteta varira što se pod tim skriva. Nerijetko je studij novinarstva u sklopu nekoga drugog fakulteta ili s nekom srodnom znanstvenom granom. Na Sveučilištu u Gronningenu u Nizozemskoj i na milanskom Slobodnom jezičnom i komunikacijskom sveučilištu (*Libera Università di Lingue e Comunicazione - IULM*) novinarstvo je na odsjeku za jezike i komunikaciju; na Sveučilištu Webster (također Nizozemska) i na Sveučilištu u Madridu (*Universidad Carlos III de Madrid*) na odsjeku za komunikacijske znanosti i umjetnost.

Zanimljivo je da nazivi variraju – u nazivima fakulteta nailazimo na komunikacijske studije, negdje komunikacijsku znanost, a negdje samo komunikacije. Slično je i kod studija medija; negdje su *medijska znanost*, negdje *medijske studije* a negdje samo *mediji*. Neki fakulteti nose naziv *medijski i komunikacijski studiji*.

Interdisciplinarnost se iščitava i iz činjenice da je od analiziranih studija najviše onih koji pod istim nazivom imaju novinarstvo, komunikacije i medije (nazivi ponovno variraju, što upućuje na nesuglasje nazivlja). Manje je onih koji nude isključivo komunikologiju, tj. komunikacijske znanosti. Ako je nude, to je obično na diplomskoj razini, što podrazumijeva preddiplomsku razinu na nekom drugom odsjeku.

Zanimljivo je kako je najviše ponuđenih poslijediplomskih smjerova (PhD) upravo iz novinarstva.

U Sjedinjenim Američkim Državama novinarski fakulteti nazivaju se „novinarske škole“ (j-schools), i to prema prvoj novinarskoj školi na Sveučilištu u Missouriju. Školama se nazivaju mnogi fakulteti koji obrazuju buduće novinare, kao npr.

Newhouse School of Public Communications na Syracuse University, Annenberg School for Communication and Journalism na University of Southern California, Berkeley Graduate School of Journalism, Missouri School of Journalism, Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication na Arizona State University itd. Na analiziranim fakultetima u SAD-u također je najviše interdisciplinarnih studija, ali dosta fakulteta nudi i smjerove isključivo novinarstva, i to na svim tri- ma sveučilišnim razinama. U istraživanju smo obuhvatili 15 uglednih „novinar- skih“ fakulteta i uočili da samo 4 nemaju ponudenu mogućnost doktorata. Među ponuđenim najviše je onih koji nazivom pripadaju u interdisciplinarnu kategoriju koja obuhvaća medije, komunikacije i novinarstvo.

Novinarski fakulteti u SAD-u, za razliku od većine u Europi, nude više smjerova i kombinacija, što svjedoči o interdisciplinarnosti studija. Osim što nude najvišu akademsku razinu obrazovanja na većini novinarskih fakulteta, nude i mnogo različitih smjerova, što potiče specijalizaciju novinara te mogućnost izbora kole- gija s drugih smjerova. Utjecaj američkog obrazovnog sustava osjeća se i u Ve- likoj Britaniji pa neki britanski fakulteti koji obrazuju buduće novinare nude više mogućnosti specijalizacije u novinarskoj struci na višim razinama. Bournemounth University u Velikoj Britaniji nudi 9 smjerova na preddiplomskoj i 11 na diplom- skoj razini. City University u Londonu na diplomskoj razini nudi 11 smjerova. U kratkom opisu svojeg programa za preddiplomski stupanj novinarstva ističu da se „novinari pripremaju za rad u redakciji“ te da im predaju vrhunski znanstvenici, ali i ljudi iz prakse, među kojima ističu neka imena s BBC-ja, Skya, Channel 4. Također, na njihovim stranicama stoji da 96 posto završenih postdiplomaca dobije posao odmah nakon diplome.⁶ Mnogobrojna britanska sveučilišta nude doktorate iz novinarstva, a Sveučilište u Cardiffu nudi 12 Masters programa te doktorat u području Mediji, Novinarstvo i Kulturni studiji (*Media, Journalism and Cultural Studies*).⁷

Zanimljivo je da gotovo svi fakulteti na višim razinama nude širi spektar novi- narskih predmeta, koji se ne vezuju nužno samo na nove medije i konvergenciju, a nisu ni teorijski ili znanstveni. Dobro novinarsko obrazovanje čini i edukacija u pojedinim sektorima kojima će se baviti, što ujedno podrazumijeva i stjecanje znanja u određenom području. Pregledavajući mnogobrojne silabuse fakulteta u Europi i SAD-u, uočili smo da je specijalističko novinarstvo prisutno na svim razinama studija – od ekološkog, znanstvenog, istraživačkog, agencijskog, organ- izacijskog, internacionalnog, sportskog, ekonomskog, socijalnog, fotonovinarstva itd. Masters programi na „novinarskim fakultetima“ pružaju mogućnost specijal- izacije, pa je tako na Columbia University u New Yorku moguće dobiti „Masters“ iz područja političkog novinarstva, umjetnosti i kulture, ekonomskog ili npr. „zna-

nosti, zdravlja i okoliša“.⁸ Program diplomskog studija daje mogućnost novinarske specijalizacije u određenom području, a kurikulum podupire interdisciplinarnost te angažiranje profesionalaca iz prakse koji su kompetentni za pojedina novinarska područja. Mogući su i tzv. „dualni programi“, tj. magisterij iz dvaju područja (npr. Novinarstvo i Pravo, Novinarstvo i Ekonomija, Novinarstvo i Međunarodni odnosi itd.)⁹ Fakultet također pruža mogućnost doktorskog studija koji, kako stoji na internetskoj stranici, „povezuje snagu i tradiciju studija novinarstva na Columbiju s intelektualnim radom na području društvenih znanosti s ciljem razumijevanja medija i novinarstva u društvu“.¹⁰

Upravo na interdisciplinarnosti i na povezivanju s praksom jest i težište strategije razvoja znanosti Europa 2020¹¹ čiji je financijski instrument program Obzor 2020 (Horizon 2020)¹² za financiranje znanosti i istraživanja, a onda i na nacionalne strategije koje su u pripremi (Strategija odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije RH). Kada je riječ o Europskoj uniji i stajalištu prema razvoju znanosti i visokoškolskih ustanova, interdisciplinarnost, suradnja s drugim fakultetima na zajedničkim projektima, te povezivanju s tržištem rada i gospodarstvom, jedna je od glavnih karakteristika.

Konvergencija medija i konvergencija kurikuluma

Digitalni mediji nesporno su donijeli i novo doba novinarstva, novo doba medija, koje donosi i nove izazove. Za Erica Newtona to je najveći izazov od izazova tiskarskog stroja. Kako tvrdi Newton, «mijenja se sve, tko je novinar, kakva je vijest, koji se medij koristi za koje vijesti, te kako komunicira sa zajednicom, koju se do nedavno nazivalo publikom.» (Newton, 2012). Nalazimo se u digitalnom vrtlogu ili, kako kaže Clay Shirky, kada je riječ o digitalnim tehnologijama, upravljamo kajakom. Struja nas nosi svojom brzinom i snagom, u svojem smjeru, a mi jedino možemo prihvatiti, postaviti se i držati tako da nam se kajak ne prevrne (Shirky, 2008:299; cit. u Perišin, 2010: 205).

Analizirajući stanje na fakultetima, Maness prepoznaje sljedeće: “Uz dužno poštovanje, novinarski i komunikacijski studiji često su drugi od najlošijih ili čak najlošiji u simfoniji sporosti prilagođavanju promjenama i novostima.” (Maness, 2012) Žrtve takvog obrazovanja su i studenti, nedovoljno motivirani, nedovoljno obrazovani, nedovoljno praktični. Maness zaključuje da je danas potreba za vijestima i informiranjem građana krucijalna, baš kao i sigurne ulice ili dobre škole (Maness, 2012).

Zamka se može izbjeći samo ako se krene od konačnog ishoda učenja pri oblikovanju kurikuluma kolegija imajući na umu globalnu sliku u koju se novinar kao

proizvod obrazovanja treba uklopiti. Dati mu mogućnost da ovlada tehnologijom i pretvori je u prednost.

Istražujući programe europskih i američkih fakulteta novinarstva i njemu srodnih struka, lako je uočiti da određeni broj fakulteta u svoje programe i kurikule uvrštava nove kolegije, kao i da se trude biti u korak s praksom i stvarnošću koja ih okružuje.

Što na tom polju rade fakulteti? Što su stvorili? Kakve eksperimente čine? Kojim se tehnologijama koriste? Mijenjaju li se? Prilagođavaju li se? Komuniciraju li? Zanimljivo je kako o toj temi najviše polemiziraju organizacije, udruge i sveučilišta u Sjedinjenim Američkim Državama, koji ipak najbrže prilagođavaju svoje nastavne programe.

Reforma kurikuluma mora biti više od pukog ujedinjavanja medijskih platformi. Eric Newton, koji je jedan od aktivnih zagovaratelja inovacije i promjene, tvrdi kako stremljenja sveučilišta u Sjedinjenim Američkim Državama jednostavno još nisu dovoljna. „Trebalo redefinirati novinarstvo kao intelektualnu aktivnost u svojoj srži – umjetnost kritičke istrage i mogućnost analize u realnom vremenu. Ako poučavate novinarstvo kao vještinu, ostatak će na razini vještine-zanata. Predajete li novinarstvo kao najuzbudljiviju profesiju ovoga stoljeća, onda će ono to i postati.” (Newton, 2012).

Konvergencija kurikuluma zahtjevan je proces i za studente i za predavače. Imajući na umu stalno promjenjivo medijsko okruženje s kojim treba držati korak, predavači ne smiju gubiti iz fokusa osnove dobrog novinarstva. “Nije poanta u podređivanju informacije novim tehnologijama, već njihova uporaba u svrhu bolje izobrazbe i edukacije studenata” (Bhuiyan, 2010).

Kako bi ostali relevantni u budućnosti, Eric Newton, medijski stručnjak iz fondacije Knight, savjetuje „novinarskim fakultetima“ sljedeće¹³:

1. „Proširiti svoje djelovanje u smislu služenja zajednici, tj. javnog servisa. Sveučilišne bolnice, primjerice, spašavaju živote, a pravne klinike rješavaju složene pravne slučajeve. Jednako tako mogu funkcionirati i sveučilišne redakcije u kojima se istodobno educiraju novi kadrovi i stvaraju novinarske priče.
2. Inovacije. Sveučilišta ne moraju biti na repu medijskih promjena, već upravo suprotno – njihov pokretač. Mogu kreirati oboje, uporabu novih softvera i softvera same. Svatko može kreirati budućnost vijesti i informacija. Svatko, uključujući i nas.
3. Predavati otvoreno, međusobno surađujući. Studente ne treba učiti da budu usamljeni vukovi u novinarstvu ili tek kotačić u mehanizmu. Umjesto toga,

u male timove integrirati dizajnere, poduzetnike, programere i novinare, učeći ih da učinkovito stvaraju prototipove projekata i ideja.

4. Povezati se s cijelim sveučilištem, što podrazumijeva stručnu suradnju na određenim temama. Primjerice, suradnici za ekološko novinarstvo – ekolozi, ili za znanstvene teme – znanstvenici.“ (Newton, 2012)

Potreba za adekvatnim obrazovanim kadrom

Upravo o obrazovanju profesora, o kojima ovisi obrazovanje studenata, stručnjaci govore kao o gorućem problemu uvodeći pojam „bolnica podučavanja“¹⁴ i navodeći potrebu za boljom povezanošću i otvorenošću fakulteta novinama i eksperimentima koji će iznjedrili uvijek bolja rješenja od jednostranih (Jarvis, 2012).

Profesor Moses Shumov s novinarske katedre s Florida International University poslao nam je u korespondenciji za potrebe ovoga rada svoje istraživanje o potrebi prilagodbe visokoškolskog obrazovanja novinara. Prema njegovu mišljenju, glavna su sljedeća tri pitanja za dobar pomak na sveučilištima.

1. Koja je najbolja metoda za poučavanje studenata multimediji?
2. Kako da najefikasnije kombiniramo kritičko razmišljanje i ‘pritiskanje tipki’ u multimedijalnoj predavaonici?
3. Koji su izazovi u učenju multimedijalnih vještina pred sveučilištima s premalo novca za ulaganje u novo, i kako da ih nadiđemo?

U zaključku svojega istraživanja došao je do vrlo jednostavne, ali često zanemarivane ideje. Polako! Korak po korak. Studenti na kojima je provodio istraživanje svjedočili su o tome kako znaju da će se u njihovu daljnjem radu očekivati nebrojene tehničke sposobnosti i baratanje svakakvim kompjutorskim operacijama. Nisu sigurni što će to točno biti, ali znaju unaprijed da hoće. Da novinarstvo više nije samo olovka i papir. U istraživanju je davao studentima svakakve zadatke i na kraju su uspjeli svladati gotovo sve. Prethodni im je problem bio pomoć u rješenju sljedećega. Dakle, polako, od osnova, studenti će naučiti (Shumov, 2013). „Medijski pedagozi u rukama imaju snagu da premoste mnogo godina odvojen svijet tehnologija i kritičkog razmišljanja u masovnoj komunikaciji.“ (Shumov, 2013)

Poynter institut za medijske studije proveo je mnoga istraživanja u kojima je pokušao otkriti gdje se nalazi uzrok problema u očitoj neprilagođenosti kurikulumu fakulteta suvremenim tokovima u novinarstvu.¹⁵ Tome u prilog ne ide ni činjenica da se još ne zna u kojem će pravcu promjene ići, kao što se nije znalo ni dokle će dovesti prvi mobitel ili u što će se pretvoriti Amazon. Ne može se znati do čega će inovacija dovesti, zaključuje voditelj istraživanja Howard Finberg.¹⁶ Finberg

zaključuje da je budućnost novinarskog obrazovanja na kritičnoj točki zbog toga što se reforme u novinarstvu ne zbivaju usporedno s tehnološkim promjenama, a time ni temeljne promjene u načinu podučavanja novinara na fakultetima. Rezultat istraživanja Poynter instituta pokazuje kako 80% novinara i gotovo jednako toliko posto onih koji sudjeluju u novinarskom obrazovanju smatra da se prilagodba događa presporo. Također, ne prilagode li se nastavni programi na sveučilištima, postoji mogućnost da će prema mišljenju mnogih, novinarsko obrazovanje ponovno postati irelevantno.“ (2013)

Istraživanje pokazuje kako se dvije trećine nastavnika slaže da je nužno mijenjati kurikulum i osnovne vještine novinara, kao i da se treba smanjiti jaz između akademskog znanja i prakse u profesiji, pa se na to postavlja logično pitanje – zašto onda nema više eksperimenata? Koje su to vještine koje će se tražiti u budućnosti? Postoji mnogo nagađanja, ali ne i činjenica koje bi dale odgovor. U svojem istraživanju Poynter pokušava utvrditi što je važno u 4 područja; Znanju, stavovima i osobnim obilježjima; novinarskim vještinama; sposobnostima za stvaranje vijesti i tehničkim i multimedijskim vještinama.

Primjeri dobrih medijskih projekata fakulteta i inovacija

Sveučilišta u Sjedinjenim Američkim Državama njeguju praksu medijskih projekata. Gotovo svi fakulteti sa smjerom ili studijem novinarstva u svijetu koji drže do obrazovanja svojih studenata imaju samostalnu medijsku redakciju. Nisu u tome svi jednako uspješni, ali je pomak vrijedan pohvale. Kroz medijske projekte razvija se i poduzetništvo, vještine upravljanja medijima te se šire znanja o ekonomiji s primjenom u praksi.

Upravo takvi medijski projekti ujedinjuju u sebi najvažnije postavke obrazovanja novinara – paralelno stjecanje vještina i znanja, onih novinarskih, društvenih ali i poslovnih, nužnih za rad redakcija današnjice u realnom okružju. Baš u tom nadopunjavanju i jest smisao novinarskog obrazovanja.

Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication¹⁷ dobar je primjer. Od internetskog portala¹⁸, emisije televizijskih vijest¹⁹ koje se emitiraju na programu javne televizije KAET/Eight koja dopire do 1,5 milijuna kućanstava u Arizoni, do centra u kojem rade sa studentima na „digitalnom medijskom poduzetništvu“, projekata s raznim medijskim kućama u kojima nude projekte i multimedijske sadržaje, zatim laboratorija na kojem u suradnji sa studentima ekonomije, marketinga, računalstva i dizajna osmišljavaju nove digitalne sadržaje medijskim kompanijama; sve do projekta News21²⁰ inicijative koju su formirali u suradnji sa spomenutom fondacijom Knight s namjerom da redefiniiraju novinarsku profesiju

i „preoblikuju“ medijsku industriju. Fakultet stipendira najbolje studente, organizira ljetne škole i seminare na kojima s vrhunskim stručnjacima stječu iskustvo u istraživačkom novinarstvu. U sklopu novinarskog fakulteta je tzv. „medijski edukacijski kompleks“ u kojem proizvode program i uče kako se pripremiti na transformaciju medijskog tržišta.²¹

Inicijativa Carnegie-Knight također pokazuje da je promjena moguća²². Početkom promjena u digitalnim oblicima medija i prvom nemogućnošću da obrazovanje takvim promjenama doskoči, u organizaciji s profesorima s različitih fakulteta u Americi sastavili su nove kurikulume, koji bi trebali odgovarati potrebama tržišta, omogućiti suradnju kroz program stažiranja na novinarskim inkubatorima za istraživačko novinarstvo i platformu na kojoj svi koji su dio procesa stvaranja novinarstva mogu govoriti o problemima i pokušati dolaziti do rješenja.²³

Još je jedan takav primjer Pompeu Fabra Universidad u Barceloni, odnosno njegov Odjel za komunikacije²⁴. Inovativni nastavni model, razvijen kao integrirana novinarska radionica na trećoj godini studija novinarstva s četiri ključne točke: integracija medija, simulacija redakcije, dogovor o praksi s medijskim kućama i internacionalne suradnje. Preko četiri područja (tisak, televizija, radio i internet, isti studenti rade četiri različita proizvoda: mjesečnik za tisak, magazin, „Pola sata“ televizijsku emisiju, radijski program dizajniran za podcast sustav i izvješća za digitalne medije). Studenti rade u integriranoj redakciji i sve su sadržaje objavili pod zajedničkim naslovom „Cetrencada“. Tamošnji su profesori krenuli od činjenice da sveučilišta moraju prilagoditi svoje programe razvoju nove dinamike medija te formirati novu generaciju novinara na temelju multimedija i interaktivnosti sposobne za integrirano novinarstvo. A pod integriranim pisanjem smatraju „sadržaj koji može hraniti dva ili više medija kroz jednu proizvodnu jedinicu.“ (Salaverría, Negro, 2013)

Konvergencija na „novinarskim“ fakultetima u Hrvatskoj

Zanimljivo je da svi fakulteti imaju na neki način predmet u kojemu uče konvergenciju medija i nove medije; kao i to da ni na jednom ne postoji predmet koji bi se mogao uvrstiti pod stvaranje medijskog sadržaja za sve medije (npr. *intermedia writing*). Po nazivima predmeta i po silabusima zaključujemo da nazivi predmeta obećavaju, ali da je izvođenje predmeta u praksi nešto drugo.

Kada je riječ o inovativnim kolegijima, stvar je u tome što neki, naizgled jasni nazivi, zapravo to nisu, niti se iz njih može iščitati sadržaj kolegija. Primjerice, nejasno je što bi moglo pripadati pod naziv predmeta ili smjera „novi mediji“ Uključuje li to i klasične medije i gdje je crta razgraničenja? Koliko ti novi mediji zaista prate

nove trendove i koliko su osjetljivi na sve novine? Koliko su novi mediji utjecali na preobrazbu klasičnih medija? Naime, na većini američkih i britanskih novinarskih fakulteta ne postoji predmet novi mediji, nego nastava radija, televizije, tiska, koji nužno uključuje i online izdanje.

Na Sveučilištu u Dubrovniku, na diplomskoj razini, postoji predmet Konvergencija medija, te predmet Online produkcija. Međutim, za razliku od Studija novinarstva na Fakultetu političkih znanosti, ima manje mogućnosti za praktični rad, pogotovo kada je riječ o video ili tv novinarstvu.

Sveučilište Sjever na preddiplomskoj razini Studija novinarstva ima kolegije *Multimedija*, *Multimedijsko pripovijedanja*, međutim uvidom u silabuse ne može se govoriti o kolegijima s konkretnom primjenom u konvergencijskom novinarskom okruženju.²⁵

Primjerice, na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, na preddiplomskoj razini postoji smjer novi mediji, na diplomskoj razini postoji predmet na engleskom jeziku *Television News in the Multimedia Enviroment* koji već imenom ističe činjenicu da je novinarska stvarnost danas uistinu multimedijska i da ni televizijski medij nije isti kao nekad. Na FPZG-u postoje svijetli primjeri Radio Studenta i Televizije Student koji svoje sadržaje dijele i online i na društvenim mrežama u posljednje vrijeme surađuju i na proizvodnji programa, a u novije vrijeme izlaze i novine. Unatoč tim «medijskim laboratorijima», studenti novinarstva nemaju mogućnost testirati svoja znanja u „konvergencijskim redakcijama“ kao što je to slučaj na «novinarskim» fakultetima koje smo analizirali.. Do ove godine postojao je na diplomskoj razini predmet Konvergencija medija, koji je u početku bio obavezan, poslije izborni, a onda od 2014. godine ukinut je i više se ne izvodi. Razlog je štednja, a štednja se odražava prije svega na nastavi, na angažmanu vanjskih suradnika koji su ključni za izvođenje praktične nastave.

Zaključak

Iako ovaj rad nema pretenzije dati cjelovitu sliku studija novinarstva na sveučilištima u Europi i Americi, niti pružiti konačan odgovor, postavlja na istraživačku agendu pitanja koja svakako traže daljnja istraživanja – u kakvom su odnosu tehnološke inovacije i profesionalne transformacije s kurikulumima te što u tom kontekstu domaće institucije mogu naučiti od iskustava u Americi i dijelu zapadne Europe?

Uzorak je izdvojio pitanja koja se tematski mogu svesti na dva glavna. Koja je trenutna pozicija novinarstva na sveučilištu i u kojoj mjeri ona odgovara stvarnim potrebama na medijskome tržištu?

Kada je riječ o digitalnom novinarstvu, analiza pokazuje da većina fakulteta, pa i u Hrvatskoj, u svojim kurikulumima ima nove predmete koji se bave novinarstvom posredovanim novim, digitalnim medijima, ili konvergiranim tradicionalnim platformama. Ne iznenađuje zaključak do kojeg smo došli uspoređujući hrvatske, europske i američke fakultete – da američki fakulteti svojim kurikulumima najdosljednije prate stvarne trendove i promjene u medijskom svijetu, a ni Velika Britanija ne zaostaje u ponudi različitih predmeta i mogućnosti specijalizacije te interdisciplinarnim pristupom prilagođenim potrebama tržišta. Primjera dobre prakse ima i drugdje u Europi. I hrvatska sveučilišta trude se držati korak mijenjajući i prilagođavajući kurikulume, inovirajući programe i ponudu odsjeka, studijskih grupa i projekata u koje su uključeni. Povezati obrazovanje i praksu, čini se, zajednički je nazivnik smjera koji bira većina fakulteta, pri čemu je ipak Studij novinarstva na Fakultetu političkih znanosti otišao najdalje. Između ostalog, i zbog studentskih medija. Još postoje prijepori u akademskoj zajednici u vezi sa smjerom u kojemu treba razvijati studij novinarstva na višim razinama i glasovima koji smatraju da su praktični projekti i praktična nastava potrebni samo na preddiplomskoj razini, a ne na diplomskoj. Tako jedini Studij u Hrvatskoj koji nosi naziv „Novinarstvo“, onaj na Fakultetu političkih znanosti, na diplomskoj razini nema niti jedan obavezan predmet koji bi studentu pružio mogućnost praktičnog rada ili sudjelovanja u inovativnim medijskim projektima, što je u suprotnosti sa svim primjerima dobre prakse koje smo analizirali u Europi i u Sjedinjenim Državama. Kako većina studenata novinarstva ili komunikologije u Hrvatskoj nastavlja studij i na diplomskoj razini i očekuje da će im magisterij pomoći u pronalaženju posla, to je sigurno otegotna okolnost.

Kada je riječ o hrvatskom iskustvu, širi institucionalni okvir često je prekrut i inertan te po sebi ne podupire brže promjene, a postupak akreditacija i dopusnica često je prespor i složen. Hrvatska sveučilišta nedovoljno podupiru inovativne projekte u području novinarstva i medija. Za razliku od hrvatske prakse, novinarski fakulteti u svijetu čije smo programe analizirali, temelje svoj program na interdisciplinarnom pristupu i na diplomskoj i doktorskoj razini. Primjetno je da se fakulteti u Hrvatskoj još nisu prilagodili Europskoj strategiji za pametan, održiv i uključiv rast koja se odnosi i na obrazovanje²⁶. Strategija pod nazivom Europa 2020. potiče interdisciplinarnost, inovativne projekte u sferi digitalnih medija te povezivanje s tržištem rada i lokalnom zajednicom.

Na kraju možemo samo sažeti i zaključiti da se obrazovne institucije trebaju brže mijenjati i prilagođavati. Fakulteti novinarstva svoje bi kurikulume trebali revidirati i mijenjati u skladu s promjenama u svijetu medija i na tržištu rada. Ne zanemarujući opće obrazovanje, medijsku pismenost, novinarska i specijalistička znanja, etiku i

novinarske vrijednosti, fakulteti bi trebali postati laboratoriji inovacija, putokaz i priprema za stvarni svijet profesionalnog rada, ali i za kritičko promišljanje uloge novinara u društvu i njihova utjecaja na budućnost medijske industrije.

BILJEŠKE

- ¹ http://www.hrstud.unizg.hr/dokumenti/public/nastava/nastavni_program/Komunikologija.pdf
- ² http://www.unin.hr/category/medijsko_sveuciliste/ (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- ³ www.niemanlab.org/intersection-of-journalismdata-science-and-digital-media-howcan-j-schools-prep-students-for-the-world-theyre-headed-into/(preuzeto 15. 06.2014.)
- ⁴ <http://journalism.about.com/od/schoolsinternships/a/A-Teacher-From-The-Old-School-Worries-About-The-Future-Of-Journalism-Education.htm> (preuzeto 15.06.2014.)
- ⁵ Od američkih novinarskih fakulteta (journalism schools) obuhvaćeni su fakulteti koji su akreditirani od ACEJMC (Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications), agencije nadležne za akreditaciju nastavnih programa na visokoškolskim ustanovama u polju novinarstva i masovnih komunikacija.
- ⁶ <http://www.city.ac.uk/arts-social-sciences/journalism> (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- ⁷ <http://cardiff.ac.uk/jomec/degreeprogrammes/index.html> (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- ⁸ <http://www.journalism.columbia.edu/page/201-m-a-seminars/202#ArtsCulture> (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- ⁹ <http://www.journalism.columbia.edu/page/275-dual-degree-programs/278> (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- ¹⁰ <http://www.journalism.columbia.edu/page/203-doctor-of-philosophy-in-communications/204> (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- ¹¹ http://www.mobilnost.hr/prilozi/05_1300804774_Europa_2020.pdf (preuzeto 15. 06. 2014.)
- ¹² <http://www.obzor2020.hr/obzor2020/sto-je-obzor-2020>
- ¹³ <http://www.knightfoundation.org/press-room/speech/journalism-education-reform-how-far-should-it-go/> (pristupljeno 26. kolovoza 2013.)
- ¹⁴ <http://buzzmachine.com/disrupting-journalism-education/> (pristupljeno 23. kolovoza 2013.)
- ¹⁵ <http://www.newsu.org/course/> (pristupljeno 28. kolovoza 2013.)
- ¹⁶ http://www.newsu.org/course_files/StateOfJournalismEducation2013.pdf (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- ¹⁷ <http://cronkite.asu.edu/> (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- ¹⁸ <http://cronkitenewsonline.com/> (pristupljeno 26. kolovoza 2013.)
- ¹⁹ <http://cronkitenewswatch.jmc.asu.edu/>
- ²⁰ <http://news21.com/>
- ²¹ <http://cronkite.asu.edu/> (pristupljeno 26. kolovoza 2013.)
- ²² <http://www.jomc.unc.edu/News-Items/Carnegie-Knight-Initiative>
- ²³ http://shorensteincenter.org/wp-content/uploads/2012/03/c-k_initiative_2011.pdf(pristupljeno 29. svibnja 2014.)

²⁴ <http://integratedjournalism.upf.edu/publications/> (pristupljeno 23. kolovoza 2013.)

²⁵ http://www.unin.hr/category/medijsko_sveuciliste/

²⁶ http://www.mobilnost.hr/prilozi/05_1300804774_Europa_2020.pdf

LITERATURA

- Bhuiyan, Serajul I. (2010) Teaching media convergence and its challenges. *Asia Pacific Media Educator*, 20. 115-122. <http://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1318&context=apme> (pristupljeno 15.06.2014.)
- Finberg, Howard I, (2013) State of journalism education. Poynter, News University http://www.newsu.org/course_files/StateOfJournalismEducation2013.pdf (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- Jarvis, Jeff (2012) Disrupting Journalism education, too <http://buzzmachine.com/2012/06/17/disrupting-journalism-education/>
- Jones, S. A. ed. (2011), A Report on the Carnegie-Knight Initiative on the Future of Journalism Education, http://shorensteincenter.org/wp-content/uploads/2012/03/c-k_initiative_2011.pdf (pristupljeno 15.06.2014.)
- Newton, Eric (2012) *Journalism Education in the Digital Age*. Knightfoundation.org, <http://www.knightfoundation.org/press-room/speech/journalism-education-reform-how-far-should-it-go/> (pristupljeno 26. kolovoza 2013.)
- Perišin, Tena (2004) Profesionalni kriteriji selekcije vijesti i utjecaj javnosti, *Politička misao*, Vol XLI, br. 2, 85-93.
- Rogers, Tony, Do you need a bachelors degree to be a journalist, journalism.about.com/od/schoolsinternships/a/Do-You-Need-A-Bachelors-Degree-To-Be-A-Journalist.htm (pristupljeno 28. svibnja 2014.)
- Royal i Schmitz Weis, (2013) At the intersection of journalism, data science, and digital media: How can j-schools prep students for the world they're headed into? <http://www.niemanlab.org/2013/07/at-the-intersection-of-journalism-data-science-and-digital-media-how-can-j-schools-prep-students-for-the-world-theyre-headed-into/> (pristupljeno 29. svibnja 2014.)
- Scott Sheerin, Schumov (2013) Making Ends (and Bytes) Meet: The Challenges of Teaching Multimedia at Urban, Underfunded University (3-U). *Journalism and mass communication educator*, Florida University.
- Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, <http://www.unios.hr/index.php?t=13&g=7&i=18;2013.>, (pristupljeno 20.08.2013.)

Sveučilište u Zagrebu, <http://www.hrstud.unizg.hr/razvoj-misija-vizija/> (pristupljeno 15. kolovoza 2013.)

Vilović, Gordana (2011) Novinarska profesija, u Peruško i sur: *Hrvaski medijski sustav prema UNESCO-ovim indikatorima medijskog razvoja*, Centar za medijska istraživanja, Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu

Zgrabljic, Rotar Nada i Vrljević Šarić, Đurđa (2009) The Croatian Journalism Education Landscape in *European Journalism Education* (ur. Georgios Terzis), Intellect Bristol, UK/Chicago, USA

Journalism Studies: Digital Curriculum for Digital Journalism

Tena Perišin
Petra Mlačić

SUMMARY

This paper deals with journalism studies at higher education institutions in the US, Europe and Croatia, and the level of adjustment of these institutions to the changes in the field of digital media, as well as to the situation in the media market. The research agenda raises the following questions: what is the relation between, on the one hand, technological innovations and professional transformations, and on the other, the curricula based on which the students are given a path and a preparation for the ‘real world’ of professional work? What useful lessons can home institutions draw from the experience in the United States and part of Western Europe?

Amid the conditions of constant change, the emergence of new trends in the real journalistic world, changes occurring overnight, a constant effort is necessary to catch up, to fit in, to survive, avoiding being made a collateral victim of progress. The question here is to what extent journalists are left to their own devices in the process, and how much of an effort are education institutions making to systematically take on the role of finding and indicating the right path, which is supposed to be their role in line with their basic tasks. While media houses seek for different ways to implement convergence, faculties have a chance of testing out innovative projects which, as opposed to the media business, will not put profit first. Are today’s faculties able to provide genuine competencies, that are enough at least for a safe start? Would it be a good thing to equalize the expected outcomes of learning, at least in Croatian institutions of higher education, or should things be left to each university to deal with this on an autonomous basis; and what is the situation regarding this issue outside Croatia? This scientific paper represents an attempt at systematizing experiences at renowned European and US faculties educating future journalists, as well as a comparison of journalism *study program curricula with the ones in Croatia*. Examples are given of the ways it is possible to combine the practice and theory, the professionals and scientists – and prepare for the media labour market.

Key words: digital journalism, faculty, education, convergence, digital media